КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень
Кафедра галузевої соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
_____
«___» _____2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показники соціального розвитку та порівняльні дослідження європейських суспільств

для студентів

галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	054 Соціологія
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	Соціальні технології
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Еллiанна КОВТУНЕНКО, Ольга БЕЗРУКОВа

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник(и):
Еллiанна КОВТУНЕНКО, к.с.н., доцент, доцент кафедри методології та методів соціологічних досліджень
Ольга БЕЗРУКОВА, д.соц.н., доцент, завідувач кафедри галузевої соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень
_____ Микола СИДОРОВ
(підпис)
Протокол № 17 від «30» 06 2022 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри галузевої соціології
_____ Ольга БЕЗРУКОВА
(підпис)
Протокол № 20 від «27» 07 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» липня 2022 року № 8
Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА
(підпис)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни «Показники соціального розвитку та порівняльні дослідження європейських суспільств» виявляються в тому, щоб з опорою на першоджерела, статистичні та соціологічні матеріали поглибити знання про поле теоретичних і практичних соціологічних досліджень у сучасних суспільствах Західної та Центральної Європи, ознайомити студентів з основними теоретичними засадами та дослідницькими методами вивчення актуальних проблем суспільного розвитку суспільств. більш докладне вивчення їх у порівняльній перспективі у межах процесів глобалізації та Євроінтеграції, співставлення цих процесів з тими, що відбуваються в Україні; а також опрацювати можливості застосування цих знань у подальшій дослідницькій і аналітичній роботі.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати методи збору та аналізу даних в соціології
2. Володіти методологією порівняльних соціологічних досліджень.

3. Анотація навчальної дисципліни: В ході вивчення дисципліни студент навчиться аналізувати основні політичні, економічні та культурні тенденції розвитку в країнах Європи, критично ставитися та аналізувати інформацію, що подається в ЗМІ, аналізувати процеси гібридизації та анклавізації в Європі. Дана дисципліна засновується на аналізі емпіричної інформації, статистичних показниках, використанні методів аналізу даних в соціології. Також в процесі опанування дисципліни студент має навчитися порівнювати між собою декілька європейських країн.

4. Завдання (навчальні цілі):

- порівняння стратегій та методологій соціологічного дослідження європейських суспільств;
- критичне осмислення запропонованих концепцій і публікацій;
- робота над вмінням аналізу, інтерпретації і створення наукових текстів з даної тематики;
- вільно оперувати та використовувати показники добробуту населення;
- проводити соціологічний аналіз європейської країни, використовуючи моніторинг громадської думки.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- СК10. Здатність використовувати соціальні технології з метою моніторингу стану соціального середовища та вирішення нагальних соціальних проблем.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	**Результат навчання**			
1.1	Знати основні тенденції економічного, політичного та культурного розвитку країн Європейського регіону, міграційні процеси та процеси гібридизації та анклавізації.	Лекція, семінар, самостійна робота	Контрольна робота	30
1.2	Знати основи методології порівняльних соціологічних досліджень.	Лекція, семінар, самостійна робота	Контрольна робота	20
2.1	Вміти застосовувати статистичні показники розвитку країни, методи багатомірного аналізу даних в соціології.	Лекція, семінар, самостійна робота	Контрольна робота	20
2.2	Вміти проводити інтерпретацію отриманих результатів	Лекція, семінар, самостійна робота	Презентація проекту	30

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) / Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	2.1	2.2
РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку нкціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.	+		+	
РН13. Застосовувати ефективні соціальні технології, враховуючи соціально-демографічні особливості різних соціальних груп.		+		+
РН14. Використовувати соціальні технології моніторингу і оцінювання стану соціального середовища та вирішення нагальних соціальних проблем.			+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Групова та індивідуальна робота на семінарських заняттях Р.Н. 1.1.,1.2.,2.1.,2.2. **max 20 балів/ min 12 балів**
2. Контрольна робота РН1.1, РН1.2 **max 20 балів/ min 12 балів** 2 роботи по 10 максимальних або 6 мінімальних балів за кожну)
3. Презентація проекту РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2 **max 10 балів/ min 6 балів**
4. Виконання завдань самостійної роботи Р.Н. 1.1.,1.2.,2.1.,2.2. **max 10 балів/ min 6 балів**

- підсумкове оцінювання - іспит Р.Н. 1.1.,1.2.,2.1.,2.2.

- умови допуску до іспиту: Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж 36 балів для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне складання контрольних робіт та виконання завдань самостійної роботи.

7.2 Організація оцінювання:

1. Групова та індивідуальна робота на семінарських заняттях протягом семестру
2. Контрольна робота після теми 9 «Методологічні засади порівняльних досліджень європейських країн: ESS, EuroBarometer, EuropeanValue Survey»
3. Контрольна робота після теми 13 «Соціальна дискримінація, безробіття, бідність та соціальний захист: теоретичні та методологічні засади побудови соціальних показників в порівняльних дослідженнях»
4. Презентація проекту на останньому занятті з дисципліни
5. Виконання завдань самостійної роботи протягом семестру

7.3. Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

Номер та назва теми		Кількість годин		
		Лекц.	Семін.	Самост
1. Діагностика соціального розвитку				
1.	Соціальний процес, соціальні зміни, соціальний розвиток: поняття і форми	2	2	2
2.	Концепції соціального розвитку	2	2	2
3.	Сучасні теорії модернізації в контексті соціального розвитку	2	2	4
4.	Індикатори соціального розвитку: соціальні, культурні, політичні	2	2	4
5.	Соціальні показники та їхня трансформація на різних етапах суспільного розвитку	2	2	4
6.	Аналіз основних індексів суспільного розвитку		2	4
2. Соціологічна теорія та соціологічні дослідження сучасних суспільств Європи				
7.	Вступ: Особливості європейських країн	2		4
8.	Понятійний апарат та концептуальні засади соціологічних досліджень європейських країн	2	2	4
9.	Методологічні засади порівняльних досліджень європейських країн: ESS, EuroBarometer, EuropeanValue Survey та інші.		2	5
3.Окремі аспекти соціологічних досліджень європейських суспільств: порівняльний аналіз				
10.	Соціологічні дослідження розвитку демократичних систем сучасних європейських країн	2	2	4
11.	Порівняльний аналіз якості життя сучасних європейських країн: методологія вимірювання та можливості порівняння.	2	2	2
12.	Суспільні настрої: теоретичні та методологічні проблеми вимірювання.		2	4
13.	Соціальна дискримінація, безробіття, бідність та соціальний захист: теоретичні та методологічні засади побудови соціальних показників в порівняльних дослідженнях.	2	2	2
	Всього :	**20**	**24**	**45**

Загальний обсяг ***90 год.,*** в тому числі:
Лекції – **20** *год.*
Семінари – **24** *год.*
Консультації – **1** *год.*
Самостійна робота – **45** *год.*

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Аджемоглу Д. Робінсон Д. Чому нації занепадають. - Київ: Наш формат. Київ 2020. С.206-256
2. Гавриленко І. М. Соціальний розвиток : навч. посібн. / І. М. Гавриленко, П. В. Мельник, М. П. Недюха. К. : 2001. С- 30-74.
3. Головаха Є., Горбачик А. Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами "Європейського соціального дослідження" 2005–2007– 2009-2011. – К.: Інститут соціології НАН України, 2012.
4. Економічні та позаекономічні аспекти переформатування європейської інтеграції: опції та можливі наслідки / Аналітичні матеріали. – Київ: Центр Разумкова. - https://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_pereformatuvannia_ievropeiskoi_intehratsii.pdf
5. Савельєв Ю.Б. Суперечності сучасних теоретичних інтерпретацій суспільного розвитку, соціальної еволюції, модернізації і соціальних змін / Ю.Б. Савельєв //Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2015. №3. С59-74.Сучасне та майбутнє в глобальніх і локальних проекціях. За наук. Ред Є Головахи та О. Стегнія – Київ:Інститут соціології НАН України, 2018. С 52-100.

Додаткова:

6. Инглхарт Р., Вельцель К. Модернизация, культурные изменения и демократия: Последовательность человеческого развития. Пер. с англ. – М.: Новое издательство, 2011.
7. Милановић Б. Глобальное неравенство: Новый подход для эпохи глобализации. – М.: Издательство Института Гайдара, 2017.
8. Посткоммунистические трансформации: векторы, измерения, содержание/ под ред. О.Д.Куценко, С.С.Бабенко. Харьков. 2004.
9. Украинское общество в европейском пространстве \ Ред. Е. Головаха, С. Макеев/ - Ин-т социологии НАН Украины, Харьк. нац. ун-т им. В. Н. Каразина. - К. : Фолиант, 2007.
10. Фергюсон Н. Глобальний занепад. Як помирають інститути та економіки. – К:Наш формат, 2020. С. 3-46.
11. Херпфер К. Новий індекс демократії. Демократизація громадськості в п'ятнадцяти державах Европи (1991-1998) // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2001. - №3. С. 123-150.

10. Додаткові ресурси:

1. The European Social Survey (the ESS) http://europeansocialsurvey.org/
2. EuroBarometer http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm
3. European Values Study (EVS) http://www.europeanvaluesstudy.eu
4. Індекс людського розвитку ООН http://hdr.undp.org/en/statistics/hdi/
5. EU social indicators http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=756
6. Українське суспільство: соціологічний моніторинг. Інститут Соціології НАН України https://i-soc.com.ua/ua/edition/ukrainske-suspilstvo/issues/